

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—, za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

V premi črti!

Volitve v Delavsko zbornico so za krščansko socialistično delavstvo še prav posebno važne iz treh vidikov.

Delavska zbornica je edinole delavska in nameščenska ustanova. Pomeni le toliko, kolikor se delavstvo zanjo zanima in kolikor ji iz svoje lastne moči daje pogon v njenem udejstvovanju. Posebno v času volitev se jasno pokaže ne le, koliko je delavstvo svoje lastne zbornice potrebno, ampak tudi koliko je je vredno. Čim večja bo udeležba pri volitvah, tem večjo zrelost in sposobnost bo delavstvo pokazalo, da hoče biti samo kovač svoje bodočnosti. Nihče ne bi bil bolj vesel delavske zdržnosti pri volitvah v zbornico kakor gospodarski krogi, ki bi znova lahko dokazali, da je Delavska zbornica nepotrebna. Zato je prva naloga delavstva in nameščenstva ob teh volitvah, da s svojo veliko udeležbo dokaže javnosti svojo zrelost in voljo, da hoče imeti to, kar si je s trudom priborilo, namreč močno, sposobno in delovno zbornico.

Delavska zbornica mora biti dandanes delavski ponos, mora biti res delavska institucija, ki ji bo blagor vsega delavstva najvišji zakon. Iz nje mora izžarevati delavska skupnost, ne sme pa biti v njej prostora za kake politične strankarske manevre ene ali druge skupine. Že v svojem proglašu smo poudarili, da mora biti vsak izvoljeni zastopnik, ki bo prestopil prag naše Delavske zbornice, samo delavski in nameščenski zastopnik. Časi so dandanes tako važni in za delavsko gibanje tako pomembni, da se mora vse delavstvo živo zavedati odgovornosti, ki leži na njem.

Tudi s tega vidika so volitve za delavstvo silne važnosti in sicer zato, komu bo zaupalo svoje glasove. V pozitivnem in stvarnem delu prednjači samo Jugoslovanska strokovna zveza, ki se po svojem klubu krščanskih socialistov ni niti za ped premaknila od svojih načel in od svojega po zakonih krščanske socialne morale in krščanskega družabnega reda določenega stališča in je pozitivno sodelovala pri vsaki stvari, ki je bila v splošno korist delavskega stanu. Če bo Delavska zbornica tudi nadalje delala po načelih Jugoslovanske strokovne zveze, bo postala res ponos vsega delavstva in pridobila njegovo zaupanje in postala tako važen činitelj, da bo lahko uspešno posegala v vsa pereča javna socialna vprašanja.

Te volitve so pa predvsem važne tudi za krščansko strokovno organizacijo, za Jugoslovansko strokovno zvezo samo. Prihodnje leto bomo obhajali 40 letnico, odkar je dr. J. Ev. Krek zasejal seme delavske strokovne

organizacije. Od početka do danes je naše krščansko socialistično delavsko gibanje stalno doživljalo nasprotstva v manjšem ali večjem obsegu. Delavska organizacija že sama po sebi pomeni nekako razredno opredelitev proti kapitalistični poplavi družabnega življenja. Čim jačja je ta poplava, tem huje nasprotovanje doživlja delavska strokovna organizacija. Saj ravno ona v dejanskem življenju predstavlja najhujši odpor.

Kapitalizem se je v povojnih letih strahno razbohotil. Zato tudi ni čudno, da so mu svobodne delavske strokovne organizacije trn v peti. Za Jugoslovansko strokovno zvezo je bilo to predvsem čutili iz katoliškega tabora samega. Dasi ni nikdar uživala posebne naklonjenosti v katoliškem javnem življenju, ker bi njen razmah zahteval marsikako važno korekturo v medsebojnem sožitju, so ji po l. 1927. naravnost stregli po življenju!

Nujno je bilo potrebno, da si krščanska delavska organizacija ohrani v svojem udejstvovanju za delavske pravice popolno samostojnost in svobodo. Če te ni, je vsak idealizem, ki je v delavski organizaciji nujno potreben, ubit, in preostane le, da tisti, ki hoče, da mu delavska organizacija služi, to tudi v celoti vzdržuje, delavstvo pa je ne bo vzdrževalo. Ravno vsled tega stališča, ki ga je organizacija nujno zahtevala in tudi vzdrževala, si je nakopala naravnost sovraštvo, ki jo spremlja že dolga leta pri itak težkem delu. Ukinjene so bile vse podpore in to celo od I. delavskega konsumnega društva, ki ni bilo moralno prav nič opravičeno za ta korak. Delali so stalno načrte za novo delavsko organizacijo v tej ali oni obliki, proglašali

nas za materialiste, marksiste, celo za simpatizerje komunizma itd. Toda z vsemi temi načrti ni bilo nič in Jugoslovanska strokovna zveza je danes številčno in načelno mnogo močnejša kot pred leti! Vsak član dobro ve, kaj je Jugoslovanska strokovna zveza in zakaj je njen član. Za površne katoličane z naravnost nerazumljivo požrtvovalnostjo vzdržujejo člani svojo organizacijo in lahko rečemo, da je danes armada Jugoslovanske strokovne zveze armada požrtvovalnih in neuklonljivih borcev za delavsko pravico. Tudi najnovejši načrti: ustanoviti novo delavsko glasilo, »poživitev« »Združenih privatnih in trgovskih nameščencev« in nameravana ustanovitev nove katoliške delavske organizacije — se bodo razblinili ob teh granitnih temeljih krščansko socialistične organizacije! Krščansko delavstvo je ustvarilo, vodilo in vzdrževalo, potrebuje in tudi hoče imeti svobodno krščansko socialistično strokovno organizacijo. To je že pokazalo s silnim volivnim agitacijskim razmahom, še bolj pa bo to dokazalo pri volitvah samih. Te volitve vodi namreč samo brez vsake pomoči od koderkoli in lahko bo ob rezultatu reklo: To je naše delo in naš lasten uspeh!

Tovariši! Dokažimo v zadnjih dneh volivne borbe, da hočemo imeti močno Delavsko zbornico, da zahtevamo pošteno, stvarno delo v njej in da hočemo imeti prav tako popolnoma svobodno krščansko socialistično delavsko strokovno organizacijo!!

Navodila za volitve v Delavsko zbornico

Vse volivce, ki imajo pravico voliti pismeno po pošti, pa niso pravočasno, to je do dne 14. oktobra zahtevali od glavnega ali krajevnega volivnega odbora, da se jim dostavijo glasovnice na dom, opozarjamo, da naj grede v nedeljo 22. oktobra osebno voliti na svoje krajevno volišče, pod katero spadajo.

V primeru, da kak volivec, ki je glasovnico zahteval in je ne bo pravočasno, to je do 20. oktobra prejel, ali pa je sploh ne bo prejel, naj gre prav tako voliti osebno na dan 22. oktobra na svoje krajevno volišče.

Vsak volivec ali volivka, ki se bo 22. oktobra osebno udeležil volitev na svojem krajevnem volišču, naj ne pozabi vzeti s seboj kako izkazilo o verodostojnosti svoje osebe. Za to zadostuje: krstni ali domovinski list; delavska ali poselska knjižica; legitimacija organi-

zacija; davčna knjižica; potrdilo županstva ali kak drug dokument, s katerim bo volivec ali volivka lahko na zahtevo dokazal(a), da je res tisti, za katerega se izdaja.

V zadnjem času se med volivci širijo laži, da imajo pravico voliti samo oni delavci in delavke, ki so organizirani v strokovni organizaciji. V pojasnilo temu navajamo, da ima prav vsak delavec ali delavka kakor tudi nameščenec in nameščenska volivno pravico, ki so bili na dan 16. avgusta zavarovani pri bolniški blagajni, bratovski skladnici, trgovskem bolniškem in podpornem društvu ali pri Merkurju. Pravico voliti imajo vsi, neglede na to, če so ali niso vpisani v kaki organizaciji. Pravico voliti pa imajo tudi tisti, ki so po 16. avgustu postali brezposelni.

Poročila z delavskih bojišč

Rudarji

Trbovlje. »Strokovna skupina rudarjev« obvešča vse člane, da bo njen članski sestanek 16. oktobra ob štirih popoldne v Društvenem domu v Trbovljah. Na sestanek imajo poleg članov vstop še povabljeni z vabili ali po zaupnikih. — V soboto 14. oktobra bo imel volivni odbor za volitve v Delavsko zbornico v tajništvu SSR Loke 253 sestanek. Prosimo, da se ga udeleže vsi člani odbora. Začetek ob petih popoldne. — Vsi člani se opozarjajo, da poravnava redno prispevke. Kdor je s prispevkom na dolgu, naj jih čim prej poravnava in s tem tudi naročnino za »Delavsko Pravico«, ki je plačana s prispevkom za organizacijo. Član je le oni, ki plačuje prispevke. Prvo je dolžnost, potem pravica.

Zagorje. Vse člane obveščamo, da v nedeljo 15. oktobra ne bo članskega sestanka. Vse tovariše prosimo, da vzamejo to na znanje. — Odbor.

Kovinarji

Se teden dni in delavstvo bo odločilo s tajnim glasovanjem, katera izmed treh delavskih organizacij, ki stopajo v volivni borbi pred delavstvo, je vredna njihovega zaupanja. Odločilo se bo, katera izmed teh organizacij naj za bodočo poslovno dobo upravlja Delavsko zbornico in po njej zastopa delavske interese. **Delavci kovinarji!** Stojimo pred važno odločitvijo. Preden oddamo svoje glasove, naj vsak v sebi napravi objektivni pregled dela posameznih zastopstev v Delavski zbornici. Ni prav tako, kakor pravijo nekateri, da je vseeno, komu oddaš svoj glas. Tako govorijo oni, ki so v svoji organizaciji doživeli razočaranja. Delavska zbornica je edina delavska ustanova za zaščito delovnega ljudstva. Je delavski parlament, v katerem se z iskrenim, poštenim ter doslednim delom, vzdržuje najtesnejše stike s strokovnimi organizacijami, lahko napravi mnogo za izboljšanje današnje delavske mizerije. **Socialna zakonodaja, pokojninsko vprašanje, brezposelnost, higijena, delovni čas, vajeniško vprašanje in skrb za izseljence**, vsa ta in še mnoga druga za delavstvo jako važna vprašanja zahtevajo spremembe, izboljšanja in vse to spada v delo Delavskih zbornic. Radi tega je važno, kakšni ljudje naj imajo v rokah vajeti edine, za nas tako važne ustanove. Potrebno je, da smo si prav v vsem na jasnem, da moremo točno opredeliti delavske demagoške od pravih, iskrenih delavskih zastopnikov. Kovinarji smo pri teh volitvah važen faktor. Morda zavisí ravno od nas, ali bodo bodočo poslovno dobo v Delavski zbornici ljudje, vajeni demagoških gesel, nedosegljivih obljub ter v iskanju prestiža svoje organizacije oznanjali blagoslavljanje orožja, kar smo stokrat čuli od dose-danjih zastopnikov, ali pa bodo v zbornici ljudje, ki bodo imeli zavest, da niso zastopniki samo za neki del delavstva ali organizacije, ampak zastopniki vsega delavstva in njegovih interesov. Ljudje, ki se bodo zavedali, da kadar prestopijo prag Delavske zbornice, niso drugega, kakor predstavniki delavskih mas ter morajo kot taki zapostaviti vse, kar nima zveze z izboljšanjem delavske bede in siromaštva.

Zato, kovinarji, vsi do zadnjega moža na volišče! V nikomur naj ne bo malodušnosti radi raz-

DELAVCI! DELAVKE!

Glasujte za kandidatno listo
**JUGOSLOVANSKE
STROKOVNE
ZVEZE**

katere nosilec je naš tovariš
ŽUMER SREČKO

očaranj nad ljudmi, ki ste jim pri zadnjih volitvah pripomogli do večine. Čas je, da zaupate ljudem, o katerih ste prepričani na podlagi njih dosedanjega dela, da vašega zaupanja ne bodo izrabljali. Zato volite kandidatno listo krščanskih socialistov »Jugoslovske strokovne zveze«, ki je bela! Brez lepo donečih in nedosegljivih obljub stopa s svojim dosedanjim delom pred volivce, medtem ko »Delavec« v svoji zadnji številki v članku na rudarje prosi, naj pozabijo na preteklost in naj jim še dajo glasove. Vse marksistično in narodno socialistično časopisje z »Borbo« na čelu se v medsebojnem napadanju in očitkih bori za glasove. Kovinarji, nobenih razočaranj več, na dan 21. in 22. oktobra oddaj v kuverto celo in nepoškodovano belo glasovnico, ostali dve pa pretečaj in jih priloži!

Stavovski delavci

Ljubljana. »Strokovna skupina pleskarjev, sobo- in črko-slikarjev« v Ljubljani išče dva zanesljiva pomočnika, katera sta dobro izvežbana v pleskarski in soboslikarski stroki. Prednost imajo le organizirani in naj se zglašijo do 16. oktobra v naši pisarni v uradnih urah od 17.00 do 19.00. Tajnik.

Tehstino delavstvo

Tržič. V sredo 18. oktobra ob 19 se bo vršilo v dvorani Rokodelskega doma delavsko zborovanje o predstojeh volitvah v Delavsko zbornico. Da ne bo zadnji dan zbežnosti, pridite vsi, da se pogovorimo o vsem potrebnem. Vsak zaveden delavec bo šel na volišče dne 22. oktobra, pa tudi že dne 15. oktobra. Pokažimo svojo zavednost in neustrašenost in oddajmo vsi svoj glas za delavsko listo. Nasprotniki računajo z nezavednostjo in strahopetnostjo tržiškega delavstva. Upamo, da se bridko motijo. Naš nastop na volišču naj da jasen in miren odgovor.

Nameščenci

Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščenecv Jugoslavije v Ljubljani sklicuje
JAVEN SESTANEK,

ki bo v sredo 18. oktobra ob 20 v predavalnici
Delavske zbornice v Ljubljani.

Krščanski nameščenci in nameščenke! Naši prijatelji!

Vsi na sestanek, da manifestiramo za svobodno krščansko strokovno organizacijo ter smotreno bodoče delo v naši Delavski zbornici!
Volivni odbor SZPTNJ.

Zadružništvo

O skupščini ljubljanskih prodajalen I. delavskega konzumnega društva. Preteklo nedeljo so se zbrali ljubljanski konzumarji na svojo skupščino v eni stranskih dvoran hotela Union in sicer v precejšnjem številu. Poročilo načelstva je podal ravnatelj (zakaj ne eden članov načelstva?). Poročilo je očrlo s številkami stanje današnje krize, s katero se mora boriti tudi zadružništvo. Z bilanco smo bili tudi deloma seznanjeni. V debati je bilo pohvalno omenjeno, da načelstvo še dokaj previdno krmari, tako da se ne občuti kriza toliko kot pri drugih konzumih. Napredek pomenja tudi »Vestnik«. Grajalno se je, da načelstvo lanskemu občnemu zboru ni predložilo v odobritev vseh onih sprememb pravil, ki jih je sprejela ljubljanska skupščina brez ugovora. Tudi vpliva načelstvo na izvolitev neaktivnih konzumarjev za delegate. Cene blagu niso razvidne v prodajalnah, poleg tega pa ponekod tudi preveč variirajo. Načelstvo se ni potrudilo s svoje strani razčistiti razmerje do strokovne organizacije. Tudi pri plačah so večkrat kričče razlike. — Načelnik je obljubil upoštevati zahtevo, da se ljubljanska skupščina razdeli na več skupščin, volitev delegatov je pa ostala kljub dvojnemu protimisljenju pri starem sistemu. — Ne moremo iti preko tega, da ne bi obžalovali, da so prakticirali nekateri mlajši člani konzuma (ki jih delavstvo še prav nič ne pozna!), oživiti stare politične metode zborovanja tudi na skupščini. Tako so mladi prijatelji nekaterih oseb iz uprave hoteli osmešiti vsako stvarno kritiko s tem, da so uprizorjali smeh in se posluževali tudi fuj-klicev. Take metode nam doslej niso bile poznane in je zato prav, če dotični aranžerji drugič ostanejo doma in ne vnašajo v zadruge političnih manir. — Zadržar.

Volivcem krajevnih volišč, ki volijo p s e o!

Mnogi volivci, ki so zaposleni nad 5 km od svojega krajevnega volišča, so mnenja, da morajo voliti pismeno po pošti in zato nimajo pravico voliti osebno na svojem krajevnem volišču. Da ne bo v tem pogledu napačnih mnenj, pojasnujemo:

Vsi volivci, kojih sedež obrata je nad 5 km oddaljen od rednega krajevnega volišča in niso iz kakršnihkoli razlogov uveljavili pismeno svoje volivne pravice do določenega roka, to je 14. oktobra 1933 in zahtevali glasovnice od glavnega volivnega odbora,

MOREJO POTEM VOLITI OSEBNO
na svojem krajevnem volišču
v nedeljo 22. oktobra.

Kdor bo glasoval z

belo glasovnico,

bo oddal svoj glas

za neokrnjeno in demokratično Del. zbornico,
za stvarno in plodonosno delo v Del. zbornici,
za svobodno in enotno kršč. soc. strokovno
organizacijo

Volitve so tajne!

Vsako nasilje in teror je izključen!
Zato vsi uveljavite svojo pravico
in glasujte za kandidatno listo:

Jugoslovanske strokovne zveze

Da se resnica prav spozna

Socialdemokratski agitatorji za volitve v Delavsko zbornico povsod poudarjajo, da je samo njihova zasluga, da imamo tak volivni red, ki omogoča demokratične in svobodne volitve v Delavsko zbornico. Pri tem pa bodisi zavestno ali pedzavestno pozabljajo, da je volivni red za slovensko Delavsko zbornico postal tak šele na predlog kluba krščanskih socialistov v Delavski zbornici. Prvotni volivni red, ki ga je predlagala socialdemokratska večina v Delavskih zbornicah za celo državo, je bil zelo daleč od resnične demokracije, ker so marksisti s takim volivnim redom hoteli še naprej obdržati Delavske zbornice v svojih rokah. Predvsem je treba vedeti, da je bil pred tedanjim volivnim redom že en volivni red za slovensko Delavsko zbornico, ki je bil sprejet na skupščini Delavske zbornice v Mariboru leta 1927, in da je bil ta volivni red, pri katerem je sodeloval klub krščanskih socialistov, res demokratičen.

Čeprav je bil ta volivni red odobren od ministra za socialno politiko, se pri sedanjih volitvah ni uveljavil, ampak je centralno tajništvo Delavskih zbornic v Belgradu izdelalo nov osnutek volivnega reda za vse Delavske zbornice v državi. Ta volivni red je pa bistveno nasprotoval prvotnemu in je bil nedemokratičen. Ministrstvo za socialno politiko je za dne 20. in 21. julija 1933 sklicalo konferenco v Belgradu, na katero je povabilo zastopnike vseh glavnih strokovnih organizacij v državi. Zastopnik »Jugoslovanske strokovne zveze« je na tej konferenci podal naslednjo izjavo:

Jugoslovanska strokovna zveza je za izvedbo svobodnih volitev v Delavskih zbornicah. Zahteva pa, da se uzakoni tak volivni red, ki bo izključeval vsako manipulacijo obstoječemu režimu v Delavskih zbornicah, ki stremi za tem, da proti svobodni volji delavstva obdrži oblast zbornice še nadalje v svojih rokah. Predvsem gre naša zahteva za tem, da se volitve izvedejo po volivnih odborih, ki bodo sestavljeni iz zastopnika oblasti, zastopnika Delavske zbornice in po enega zastopnika od vsake pri Delavski zbornici registrirane strokovne organizacije. Delavska zbornica v Ljubljani ima svoj volivni red že odobren od leta 1928. Ta volivni red odgovarja demokraciji in ustreza razmeram in prilikam. Zato zahtevamo, da se izvršijo volitve v slovensko Delavsko zbornico na temelju obstoječega volivnega reda.

Naši zastopniki v upravnem odboru Delavske zbornice so takoj uvideli, da načrt novega volivnega reda ne ustreza v več bistvenih točkah našemu stališču, ker dovolj ne zagotavlja popolne svobode volivca. Zlasti je bilo na njem pogrešeno troje: Prvič, da v glavnem volivnem odboru niso zastopane delavske strokovne organizacije kot take, ki bi volivno postopanje kontrolirale. Drugič, da zasebni nameščenci ne bi tvorili več posebne kurije, in tretjič, da ni reklamacijsko postopanje dovolj objektivno.

Glede teh točk smo uvedli razpravo v Belgradu in v Ljubljani, dokler socialdemokratska večina ni pristala na naše zahteve in jih spoznala kot vseskozi upravičene. Po objektivni razpravi smo se zedinili na načrt novega volivnega reda, ki je bil spremenjen po naših

željah in zahtevah. Prav zato smo tudi soglasno glasovali za nov volivni red, kakršnega je pozneje ministrstvo odobrilo.

Da imamo za slovensko Delavsko zbornico demokratičen volivni red, gre zasluga predvsem klubu krščanskih socialistov! Zato pa ima tak volivni red tudi samo slovenska De-

Zavedni delavci in nameščenci bodo
volili kandidate
JUGOSLOVANSKE STROKOVNE ZVEZE
in **STROKOVNE ZVEZE PRIVATNIH IN**
TRGOVSKIH
NAMEŠČENCEV JUGOSLAVIJE,
ker le oni pripadajo neodvisni in
svobodni kršč. del. strokovni orga-
nizaciji. Zato bodo pustili
belo glasovnico celo,
vse ostale pa bodo pretrgali na dvoje.

lavska zbornica, vse ostale Delavske zbornice v državi imajo enoten volivni red, ki se pa bistveno razlikuje od našega in je slabši.

Če primerjamo volivni red naše Delavske zbornice z volivnim redom, ki so ga osvojile ostale Delavske zbornice s socialdemokratsko večino, potem šele vidimo, kdo je upravičen govoriti o svobodi in demokraciji.

Za vse enaka pravica

Obrtniki in nekateri industrijci so po vsej verjetnosti mnenja, da so obstoječi državni zakoni za nje merodajni samo v toliko, kar se tiče njihove zaščite. V tem pogledu so izredno aktivni in stalno zahtevajo, da se njihove zahteve striktno in točno izvajajo. Posebno zahtevajo od strani oblasti, naj vsakogar, kdor bi se ne pokoraval in delal škodo njihovim interesom, občutno kaznuje. Mi razumemo ta boj, ker vemo, da so gospodarske razmere vedno slabše in je boj za obstanek izredno težak.

NAMEŠČENCI! NAMEŠČENKE!

Glasujte za kandidatno listo

STROKOVNE ZVEZE PRIVATNIH
IN TRGOVSKIH NAMEŠČENCEV
JUGOSLAVIJE

katere nosilec je tovariš

ing. ŽUMER ALOJZI

Ako pa kdo zahteva in išče pravico, izvajanje zakona za tisto, kar ga teži in mu ne prija, ne sme potem negirati in iti preko zakonov, potem katerih so zaščiteni drugi stanovi.

Tako daje okrožni odbor obrtniških združenj v Ljubljani potom »Obrtnega vestnika« z dne 4. avgusta t. l. neke odredbe, ki so docela in v popolnem nasprotju duhu, delavske zaščitnih zakonov. Tako pravi med drugimi glede vajencev:

Vajence so začele gotove strani organizirati v delavskih strokovnih organizacijah, kar kvarno

700 letnica pr. hoda očetov franciškanov v Ljubljano

Te dni, po prazniku sv. Frančiška, so naši ljubljanski frančiškani slavili redek jubilej: sedemstoletnico prihoda in dela med slovenskim narodom. Pravično je, da se tudi naš list spomni ob tej priliki oo. frančiškanov. Delavski list s ponosom in ljubeznijo priznava, da so bili v celoti frančiškani vedno s pošteno vero v srcu z nami, nam stali in nam stoje ob strani. S ponosom tudi ugotavljamo, da so frančiškani dali slovenskemu narodu prve ljudske šole, da so bili redno v vrstah preprostih, čeprav so jim bila vrata odprta v najvišje kroge. Dali so slovenskemu narodu celo vrsto odličnih mož, pesnikov, pisateljev, učenjakov in umetnikov: kiparjev, slikarjev, rezbarjev in glasbenikov. Imen tu ne moremo naštevati — vendar pa se nam zdi primerno, to poudariti, da vedo, da tudi delavske vrste znajo ceniti delo duha, skrb za dušo in večne dobrine. Da tudi nam ni tuja lepota, četudi se moramo neredko boriti za obstanek in za življenje.

Oo. frančiškanom želimo ob redkem jubileju bogato žetev in jih prosimo, naj še nadalje oznanjajo oni globoki nauk sv. Frančiška: o bratstvu, o ljubezni, o pravičnosti. Kakor je sv. Frančišek ta boj začel, sv. Anton, sv. Bernardin in nešteti drugi nadaljevali, tako naj oni to zastavo nosijo naprej in naprej do lepših zarij in solnce!

Za 700 letnico, odkar so oo. frančiškani prišli v Ljubljano, je izšla »Spominska knjiga« s sledečo vsebino: Pismo škofa in župana; dr. p. Gvido Rant: Poslanstvo sv. Frančiška in njegovih sinov; dr. p. Angelik Tominec: Očetov naših imenitna dela; dr. p. Roman Tominec: Njih domovi, cerkve in obrazi, in še 24 v bakrotisku izdelanih zgodovinskih slik. — Knjiga stane v platno vezana 50 Din. Naroča se v frančiškanskem samostanu v Ljubljani. Knjigo ljubiteljem zgodovine in prijateljem frančiškanskega reda toplo priporočamo!

vpliva na njihovo vzgojo in jih odtuja je njihovemu mojstru. Zato naj združenja pozovejo svoje člane, da radi tega zaslišijo svoje učence. Kjer bi se tako organiziranje ugotovilo, naj obrtnik to svojim vajencem energično prepove, ker spadajo učenci pod nadzorstvo mojstrov in staršev.

Novi obrtni zakon pa pravi v § 206 tov. 2, da se smatra za pomožno osebo tudi učence (vajence). Iz tega jasno sledi, da imajo na podlagi zakona o zaščiti delavcev § 35. vso pravico združevanja.

Tako brskiranje in omalovaževanje delavske socialne zakonodaje je več kot izživljanje. Zato bi bilo potrebno, da oblast prisili k spoštovanju zakonov tudi obrtnike. Za vse zlorabe, ki se vršijo z vajenci, bi se seveda radi otrsli vsake kontrole in kritike. Ker se od strani strok. organizacij zahteva red in človeško ravnanje s pomočniki kakor vajenci, je seveda treba to onemogočiti. Danes v teh težkih časih, ko se vsak bori za košček kruha in je ponudba delovnih moči najsi bo vajencev ali pomočnikov zelo velika, slične grožnje marsikoga oplašijo. **Mj se bomo proti takim pojavom borili, ker smo popolnoma upravičeni zahtevati, da se tudi delavska zaščitna zakonodaja spoštuje in izvaja.**

Kako se tedaj godi tistemu naraščaju, ki ima v dohledni bodočnosti nastopiti kot pomočnik ali celo obrtnik? Navedli bomo samo dva slučaja, sicer bi jih lahko tudi več. Pri brivskem mojstru na Ježici je vajenec ves čas učenja ribal stanovanje, pomival posodo, delal na vrtu, skratka, bil je za služkinjo. Moral bi delati izpit, pa zna samo briti, drugega nič. Poleg tega so se tu z učno pogodbo vršile stvari, radi katerih, kakor učenja sa-

meša, se vrši preiskava. Neko elektrotehnično podjetje ima od časa do časa zaposlenega enega pomočnika, seveda vajencev pa kar pet.

Kako naj potem pričakujemo, da bodo taki in slični vajenci dobri pomočniki. Ravno s tem se vzgaja kader šušmarjev, ki nikoli ne bodo prišli do mojstrskih izpitov in bodo zato šušmarili, proti čemur se ravno naši obrtniki najbolj borijo. **Najmanj pa je v interesu našega narodnega gospodarstva, da si vzgajamo ljudi, ki se svoje obrti naučijo samo napoli ali nič.**

Zato pozivamo nadzorno oblast, naj v tem pogledu vse, ki bi izrabljali vajence samo za svoje profitarske in zasebne namene, enostavno prepove imeti vajence. Bolje dobri navadni delavci, kakor armada fušarjev. **Nam je na tem, da se vzgoji dober delavski naraščaj, ker vemo, da bo le tak mogel koristiti našemu gospodarstvu in napredku države.**

Ne pustimo si kratiti pravic, ki nam jih daje zakon in bomo v mejah teh zakonitih možnosti delali in tudi kritizirali, kar se bo kjerkoli pojavljalo nezdravega in krivičnega.

Kdor hoče, da se njemu pravično rešuje njegovo vprašanje, je predpogoj, da je tudi sam napram drugim pravičen.

Glasovnica kršč. soc. delavstva je

**B E L E
B E L E
B E L E barve!**

Vsak, kdor ob priliki volitev v Delavsko zbornico dne 21. in 22. oktobra ne bo izvršil svojo volivno dolžnost, je proti temu, da se izvaja delavsko zaščitna zakonodaja

in je tihi zaveznik onih, ki nočejo močne in enotne fronte delavskih množic. Vsi na volišče, da manifestiramo naše zahteve:

Hočemo, da se izvaja in spoštuje delavsko zaščitna zakonodaja!

Tovarišem delavcem!

Seveda pišem samo za tiste, ki hočejo resnico spoznati! Krščanskim socialistom-proletarcom! Ne samo v Tržiču; ampak tudi daleč v svet, kamor roma delavsko glasilo in biva slovenski delavec.

Pri nas v Tržiču, v predilnici in tovarni Peko se zadnje čase opaža med delavci mnogo zanimanja za delavske interese! Posebno se delavstvo zanima in agitira za volitve v delavski parlament. Mislim, da se borita dva tabora: krščanski socialisti in marksisti. Če se ne motim, je tudi nekaj tistih, ki hočejo voliti za Narodno strokovno zvezo.

Najmočnejša je pač fronta krščansko mislečih delavcev. V teh dveh tovarnah zaupa delavstvo le treznim delavskim voditeljem.

Tržičani, delavci! Ne dajte se zapeljati po marksističnih voditeljih in njihovih obljubah. Ta borba za delavske pravice in interese bo le toliko časa, dokler ne dobijo delavcev na svoje limanice; kar jim je najbolj na srečo. Seveda se vas bodo potem vsaj milostno včasih spominjali.

Se manj, tovariši, delavski boreci, se je zanašati na »napredne«, ki se ponujajo po dolgem in širokem v Delavsko zbornico. Njihova parola je: S pomočjo agitacije na nevedne delavce. Delavce, ki samostojno mislijo, si ne upajo pregovarjati.

Le eno je potrebno! Delavci, vsi pojdite na volišče, v boj za pravice! Zavedajte se svojih dolžnosti. Edino krščanski socialisti bodo delali pravično v delavskem parlamentu! In to je: Jugoslovanska strokovna zveza. Samo s tem boste ustvarili temelj za lepšo delavsko bodočnost.

OUZD v septembru

Vkljub splošnemu zboljšanju zaposlitve pri manjkujee še vedno moških približno za poldrugi tisoč. Obratno so pa ženske tudi za približno toliko narasle. Kot glavni vzrok temu pojavu moramo navesti nazadovanje gradbene industrije, pri kateri so pretežno zaposleni moški, in napredovanje tekstilne industrije, pri kateri so pretežno zaposlene ženske.

Odstotek bolnikov je z ozirom na lansko stanje neprimerno večji. Dejstvo, da je bolnospodporna doba podaljšana od 26 na 52 tednov, samo deloma opravičuje povečanje odstotka za 0,40 na 2,57%.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, katere odgovarja približno faktičnemu dnevnu zasluzku povprečnega delavca, je pri moških za Din 1,06 manjša in pri ženskah za Din 0,22 večja, nego lanskega leta. Dočim moške plače nazadujejo, naraščajo zasluzki žensk že od meseca julija dalje.

Celokupna dnevna zavarovana mezda, katere odgovarja približno faktičnemu dnevnu zasluzku vseh delavcev, je za Din 64.034,40 manjša od lanskega leta. To pomeni, da delavstvo, zavarovano pri OUZD, zasluži letos še vedno okroglo Din 64.000 manj na dan nego lanskega leta.

Za smeh

Žid vpraša v dobrodelnem bazarju ljubko prodajalko, koliko stane lep šopek: »Cena ni določena.« je odgovorila mladenka. »Plačate po lastni volji, gospod.« — Nato žid: »Pa mi ne dovolite nikakega popusta.«

Gospod Mrkun je umiral. »Lepo te prosim, Pepca,« je prosil svojo drago polovico, »vse ti zapustim... izpolni mi le zadnjo željo.« »Kaj želiš, ljubi mož?« je jokaje vprašala gospa Pepca. »Kovačka, tega... Bog mi grehe odpusti... le tega nikar ne vzemi...« »Brez skrbi si lahko,« je odvrnila žena, »že davno imam boljšega.«

»Kaj boš kupila materi za rojstni dan, Sara?« je vprašala mlada zidinja svojo sestro. »Novo obleko.« »Ah ne kupuj obleke! Kupi ji rajši pol tucata srebrnih žličk.« »In zakaj?« »No obleka bo kmalu ponošena, žličke pa ostanejo še po njeni smrti.«

Naročite „Delavsko Pravico“

Upton Sinclair: **DOLARJI**
roman

Jed se je pogovarjal s hotelskim ravnateljem in z nekaj gosti, ki so pribežali pred viharjem ter se poučil o kakovosti tiste krpe zemlje kolikor se je le dalo. Ležala je več sto milj od Jedovega rojstnega kraja, a bile so to prav take gole ravni, po katerih so se pasle ovce in črede govedi, mejile so jih gore, po dolinah, po katerih je rasla pšenica in kaj sadja, dokler je bilo vode. Nihče ni govoril o petroleju in tudi Jed ga ni omenil niti z besedico. Ko je vedel vse, kar je bilo treba, se je zaprl v sobo in bral iz knjig; pri vsem pa jih ni nikdar pozabil za odmora zapreti skrbno v kovčeg.

Naslednjega jutra je vstalo sonce vse rdeče izza prašnega zastora. Bilo je septembra, že mesec dni ni deževalo in voz, ki je peljal čez ravan, je puščal za sabo pol milje prašnega oblaka. Jed je za deset dolarjev na dan najel zmlinčen, star Ford z voznikom, ki je slišal na ime Jake. Jed mu je povedal, da išče govejo ranch¹, da je vzrasel na taki ranchi v Alamitu, da je zdaj podedoval nekaj denarja in bi rad imel svoj kos zemlje. Tu je bolj malo na prodaj, je dejal Jake; takole približno vse, kar ni okrajna uprava pobasala za neplačane davke. Če bi imel obiskovalec pri sebi pravo in trdo gotovino — no, te posestniki tu že dolgo niso dobili pred oči.

Kam naj se peljeta, je vprašal Jake; in Jed je rekel, da je slišal, da tja gor proti Koyoten Arroyu zemlja ne bo

¹ Hišo s stajami.

slaba. Jake je odvrnil, za vruga, tam sploh ne morejo nič gibati, kadar dežuje, se vlije kar na lepem in vse skupaj odplavi. Jed pa je dejal, da bi se rad naselil blizu gora zaradi lova in ribarjenja. Jake je menil, no ja, če hoče živeti od rib in divjačine, toda on, Jake je mislil, da Jed govori o govedini.

Tako sta se torej peljala proti gorovju. Čez nekaj časa sta krenila z velike ceste, na kateri sta lahko dosegla do petnajst milj na uro, ter se odslej pomikala po poteh, na katerih je pet milj na uro bil dober povprečni čas. Poskakovala do vseh možnih višin, čim više tem bolje; zavozila sta tu pa tam v izsušene struge navzdol in se na drugi strani spet dvigala iz njih. Edino zlo je bilo to, da je bilo nekaj skal za avto prevelikih. Jed in voznik sta morala zdaj eden zdaj drugi skakati z voza in valiti skale s poti. Pot se je neprestano vejila — različni stezoiskalci so se skušali izogibati skalam in soteskam. Jake je pa trdil, da pozna pot in zdelo se je, da govori resnico.

Jake je bil pravi zaklad podatkov, ki jih je Jed pridno izkoriščal. Govorila sta o zemlji in o njeni ceni; lahko v kateremkoli kraju plačate od enega do sto dolarjev za akr in se hudirjevo nasmolite, če ne veste, kaj bi radi in kako se je treba zemlje lotiti. Tu okrog je nekaj kalija in ta leži takoj zraven najboljše zemlje, zato človeka lahko dobro osleparijo. Vsak drugi tam v gorah je prepričan, da ima premog ali zlato ali karkoli takega in to je potem večno brskanje in razkopavanje in iskanje, in potem izvablajo sem kapitaliste in jih na vse načine love, da bi ugriznili, a ti se nikdar nočejo prav ogreti za to reč. Kako pa naj človek hoče iz takega zakotnega kraja kaj stran spraviti?

¹ Oral.

V Krevci knjižnici bodo izšle letos te-te knjige: **Miško Kranjec: PREDMESTJE** — roman iz Ljubljane; **Mirko Javornik: CRNI BREG** — roman iz rudarskih revirjev; **Upton Sinclair: DOLARJI** — roman i. del.